

YAZAR ADI-SOYADI: DİLARA DAL

BAŞLIK: XVIII. YÜZYILDA SAKIZ ADASI

ÖZET

XVIII. yüzyıl Osmanlı idari yapılanması içerisinde Cezâyir-i Bahr-ı Sefîd Eyaleti'ne bağlı bir sancak merkezi konumunda olan Sakız Adası, yüzyılın başında kısa süreli bir Venedik İşgali'ne uğramış; Osmanlı donanmasına eski görkemli günlerini yaşatan Koyun Adaları Deniz Savaşı ile tekrar Osmanlı idaresine girmiştir. İşgal adadaki Latin reayanın casuslukla suçlanmasına ve ibadetgâhlarının yıkıtılmasına neden olmuş; sosyal tabanda ise Rum-Latin hizipleşmesini canlandırarak Rum reayanın statüsünü üst seviyeye getirmiştir. Adanın yönetimini, vergi politikalarının ortaya çıkardığı gayri müslim reaya temsilcileri (kocabaşılar ve Demogerondia Meclisi) ile Osmanlı İmparatorluğu görevlileri arasındaki ilişkiler belirlemiştir.

Adadaki etnik grupları Rumlar, Latinler, Türkler, Yahudiler ve Ermeniler oluşturmaktadır ve yüzyılın ikinci yarısında Rum reayanın yoğun bir biçimde Katolikleştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Adanın en önemli tarımsal ürünü sakızdır. Adanın güneyinde yoğunlaşan 21 sakız üreticisi köy, mastaki köyleri olarak adlandırılmış; üretilen sakızın çoğu başkente gönderilmiştir. Sakız'ın en önemli sanayi ürünlerini ipekli ve pamuklu kumaşlar oluşturmaktadır. Adada kurulan yabancı temsilcilikler Fransa, İngiltere, Netherland, Avusturya, İsveç, Rusya ve İspanya'ya bağlı olan konsolosluklardır. XVIII. yüzyılda Sakız Adası, İzmir-Avrupa ve İstanbul-Kuzey Afrika deniz trafiğinde önemli bir kavşak noktası olarak göze çarpmaktadır.

Adanın ithalatı tahıl ürünleri ve tekstil hammaddesi olan ipek ve pamuk olarak sıralanmaktadır. Dağlık bir yapı arz etmesi hasebiyle tahıl ziraatının çok düşük oranda yapıldığı Sakız Adası, XVIII. yüzyılda çoğu kez kıtlık tehlikesi ile baş başa kalmıştır. Adanın tahıl ihtiyacı, Batı Anadolu kıyılarındaki Çandarlı, Ilıca ve Kuşadası başta olmak üzere adaya yakın kıyı kentlerinden karşılanmıştır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER

Osmanlı İmparatorluğu, Sakız Adası, Demogerondia Meclisi, Denizcilik, Sakız, İpek, Tahıl.